

**STRATEGIJA VANJSKE POLITIKE
BOSNE I HERCEGOVINE
2018. – 2023.**

1. Uvod

Definisanje Strategije vanjske politike Bosne i Hercegovine 2018. – 2023. (u daljem tekstu: Strategija) je sveobuhvatan i zahtjevan proces. Pored činjenice da je za proces od ključne važnosti uključeno svih ministarstava u Vijeću ministara Bosne i Hercegovine i drugih relevantnih institucija u Bosni i Hercegovini, kao i održavanje javnih konsultacija s akademskom zajednicom, nevladinim i poslovnim sektorom, definisanje Strategije je sveobuhvatno i zato što neminovno podrazumijeva dodatne aktivnosti koje bi trebalo da omoguće i unaprijede njeno provođenje (a to su donošenje *lex specialis* Zakona o vanjskim poslovima Bosne i Hercegovine, analiza i racionalizacija diplomatsko-konzularne mreže i unutrašnje organizacije Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, kao i izrada Strategije za promociju izvoza i privlačenje stranih direktnih ulaganja Bosne i Hercegovine). Svaki od ovih koraka je uslovljen onim prethodnim i međusobno su isprepleteni kada je u pitanju samo provođenje Strategije.

Prepoznavajući i anticipirajući aktualna globalna kretanja i izazove, Predsjedništvo Bosne i Hercegovine se odlučilo na reviziju „Općih pravaca i prioriteta za provođenje vanjske politike Bosne i Hercegovine“ iz 2003. godine. Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je na svojoj 24. redovnoj sjednici održanoj 05.05.2016. godine, zadužilo Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine da, u saradnji s relevantnim institucijama Bosne i Hercegovine, pristupi izradi Strategije. Zaključkom je formirana Radna grupa za izradu Strategije koja se zadužuje da Predsjedništvu Bosne i Hercegovine dostavi načela i plan za izradu Strategije, uključujući modalitete obavljanja konsultacija s predstavnicima institucija Bosne i Hercegovine, vanjskim ekspertima i predstavnicima akademske zajednice i relevantnih nevladinih organizacija.

Strategija bi trebala da postavi širi okvir i smjernice za djelovanje relevantnih institucija Bosne i Hercegovine u vanjskopolitičkom domenu. Kako bi provođenje Strategije bilo zadovoljavajuće, neophodno je da Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine svake dvije godine pripremi prijedlog akcionog plana provođenja Strategije s detaljnim ciljevima i prioritetima koji, prema svojim ustavnim nadležnostima, usvaja Predsjedništvo Bosne i Hercegovine.

Strategiju su dužne provoditi institucije u Bosni i Hercegovine, kojima ove nadležnosti pripadaju u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine i relevantnim zakonima.

Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine također je obavezno kontinuirano pratiti provođenje Strategije, u skladu s donesenim akcionim planovima te o efikasnosti provođenja izvještavati Predsjedništvo Bosne i Hercegovine jednom godišnje i istovremeno predlagati mjere za eventualno redefiniranje Strategije, kao i za poboljšanje efikasnosti njenog provođenja.

Ažuriranje postojećih smjernica neophodno je kako bi se aktivnosti usaglasile sa značajnim promjenama domaćeg i vanjskog konteksta u prethodnom periodu.

Od donošenja dokumenta Predsjedništva Bosne i Hercegovine koji nosi naziv „Opći pravci i prioriteta za provođenje vanjske politike Bosne i Hercegovine“ iz 2003. godine, došlo je do značajnih političkih, ekonomskih i društvenih promjena, kako u samoj Bosni i Hercegovini, tako i na međunarodnom planu. Neke od globalnih, regionalnih i unutrašnjih promjena koje vanjska politika Bosne i Hercegovine treba uzeti u obzir, su sljedeće:

- privredna nestabilnost;
- posljedice tzv. Arapskog proljeća dovele su do novih konfliktnih tačaka na Bliskom istoku i šire;

- rastući problem terorizma i radikalizma u svijetu;
- izbjeglička kriza;
- zahlađenje odnosa zapadnih sila i Ruske Federacije;
- pogoršani odnosi u regionu Perzijski zaljev;
- ekonomski i politički rast Narodne Republike Kine te jačanje i drugih zemalja u razvoju;
- izazovi s kojima se susreće Evropska unija;
- izlazak Ujedinjenog Kraljevstva iz Evropske unije;
- Hrvatska postala članica Evropske unije, zemlje u susjedstvu dobile kandidatski status;
- Crna Gora postala punopravna članica NATO-a;
- napredak Bosne i Hercegovine na putu evropskih integracija i unapređenje strukturalne saradnje s NATO-om.

Normativni okvir

U svrhu efikasnog provođenja Strategije i konstantnog adekvatnog praćenja predviđenih aktivnosti od strane nadležnih tijela, nužno je sačiniti sveobuhvatnu analizu kvalitete i usklađenosti ukupnog normativno-pravnog okvira za vanjsku politiku, kako bi se napravile nužne korekcije i dopune istog, u skladu s potrebama ove Strategije, odnosno s ciljem jačanja pretpostavki za ekspeditivniju i efikasniju realizaciju vanjskopolitičkih ciljeva.

2. Osnove strategije vanjske politike Bosne i Hercegovine

Načela vanjske politike Bosne i Hercegovine

Vanjska politika Bosne i Hercegovine zasniva se na otvorenosti, ravnopravnosti, zaštiti i promociji vlastitih osnovnih ustavnih načela i, prema tome, zastupanje, uvažavanje i poštovanje načela ustavnosti, suvereniteta, teritorijalnog integriteta i vladavine prava u svim aspektima odnosa s međunarodnim partnerima, uz poštovanje obostranih interesa.

U tom smislu, za kredibilitet vanjske politike Bosne i Hercegovine i njeno legitimno provođenje, svako istupanje vanjskopolitičkog karaktera u ime Bosne i Hercegovine treba biti zasnovano na načelu konsenzusa, u skladu s ustavnim uređenjem Bosne i Hercegovine.

U isto vrijeme, Bosna i Hercegovina kroz provođenje svojih vanjskopolitičkih ciljeva, treba da djeluje u skladu s obavezama koje proističu iz zaključenih i prihvaćenih sporazuma i drugih međunarodnih instrumenata te članstva u međunarodnim organizacijama i asocijacijama. Načela vanjske politike Bosne i Hercegovine se također ogledaju i u poštovanju i primjeni načela reciprociteta, kao i načela miroljubive saradnje i nemiješanja u unutrašnje poslove drugih država.

Realizacijom predmetne Strategije, Bosna i Hercegovina će ostvariti poziciju aktivnog i kredibilnog subjekta na međunarodnom planu.

Bosna i Hercegovina naglašava svoju opredijeljenost za rješavanje međudržavnih nesuglasica mirnim putem, uz poštovanje načela međunarodnog prava. Uz to, Bosna i Hercegovina se zalaže za konstruktivan dijalog pri traženju obostrano prihvatljivih rješenja za sva otvorena pitanja, što ujedno predstavlja jedan od njenih osnovnih vanjskopolitičkih prioriteta.

Bosna i Hercegovina baštini i konstantno razvija osnovne vrijednosti poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokratije, jednakosti, vladavine prava i poštivanja ljudskih prava.

Poštivanje i zaštita ljudskih prava i osnovnih sloboda, ali i borba protiv svih oblika nasilnog ekstremizma, su također prioritetna načela vanjske politike Bosne i Hercegovine, čije se ostvarivanje očituje kroz intenziviranje aktivnosti na multilateralnom planu te pravovremeno i dosljedno provođenje svih međunarodno preuzetih obaveza, kao i osiguranje najviših standarda zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda kroz donošenje i provođenje domaćih propisa.

Načela provođenja vanjske politike Bosne i Hercegovine su efikasnost rada, odgovornost za rezultate i transparentnost, u skladu s općeprihvaćenim principima međunarodnog prava i opštim načelima diplomatske prakse.

Institucionalni okvir vanjske politike Bosne i Hercegovine

Vođenje vanjske politike Bosne i Hercegovine se temelji na članu V Ustava Bosne i Hercegovine i, u skladu s istim članom, u nadležnosti je Predsjedništva Bosne i Hercegovine.

Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, u svojoj ustavnoj nadležnosti, ima predstavljanje Bosne i Hercegovine u međunarodnim i evropskim organizacijama i institucijama, traženje članstva u onim međunarodnim organizacijama i institucijama u kojima Bosna i Hercegovina nije član te vođenje pregovora za zaključenje međunarodnih sporazuma u ime Bosne i Hercegovine, otkazivanje i, uz saglasnost Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, ratificiranje takvih sporazuma.

Prema gore navedenom članu Ustava, Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je također nadležno za imenovanje ambasadora i drugih međunarodnih predstavnika Bosne i Hercegovine.

Prema odredbama Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine, Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, prema smjernicama Predsjedništva Bosne i Hercegovine, nadležno je prvenstveno za provođenje utvrđene vanjske politike Bosne i Hercegovine, razvoj međunarodnih odnosa, zastupanje Bosne i Hercegovine u diplomatskim odnosima, neposrednu komunikaciju sa stranim diplomatsko-konzularnim predstavništvima (DKP) akreditovanim u Bosni i Hercegovini, saradnju s međunarodnim organizacijama, usmjeravanje i usklađivanje rada DKP-a Bosne i Hercegovine u inostranstvu, pripremanje i organizovanje međunarodnih posjeta i susreta, pripremanje bilateralnih i multilateralnih sporazuma, obavljanje poslova u vezi sa zaštitom prava i interesa državljana Bosne i Hercegovine na stalnom i privremenom boravku u inostranstvu i domaćih pravnih osoba u inostranstvu, zatim, u saradnji s nadležnim ministarstvima i institucijama Bosne i Hercegovine, praćenje međunarodnih ekonomskih kretanja te poticanje, razvijanje i usklađivanje saradnje sa dijasporom iz Bosne i Hercegovine.

U cilju postizanja gore navedenog, potrebno je kontinuirano usavršavanje diplomatskih kadrova, što, pored intenzivne saradnje s diplomatskim akademijama zemalja partnera, podrazumijeva i poduzimanje potrebnih koraka od strane Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine za uspostavljanje Diplomatske akademije Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine.

Komisija za vanjske poslove Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, kao dio zakonodavnog tijela, zadužena je za nadzor nad provođenjem vanjske politike Bosne i Hercegovine, prati i kontrolira vođenje vanjske politike Predsjedništva Bosne i Hercegovine i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine te razmatra pitanja međuparlamentarne saradnje s odgovarajućim komisijama parlamenata drugih zemalja.

U provođenju vanjske politike Bosne i Hercegovine, u okviru svojih ustavnih i zakonskih nadležnosti, pored navedenih učestvuju i druge institucije i organizacije.

Stubovi vanjske politike Bosne i Hercegovine

Stubovi vanjske politike Bosne i Hercegovine su strateški pravci djelovanja vanjske politike Bosne i Hercegovine na osnovu navedenih načela i institucionalnog uređenja, a u okviru kojih će se raditi na ostvarivanju prioriteta i ciljeva. Neophodno ih je posmatrati, ne kao statične opise vanjske politike, već kao dinamičke trajektorije i usmjerenja unutar kojih se razvijaju aktivne politike prema Evropskoj uniji, NATO-u, regionu, globalnim pitanjima, međunarodnim organizacijama i sl. Utoliko se prioriteti i sadržaji stubova uveliko prepliću i međusobno nadopunjavaju, ali ujedno oslikavaju kompleksnost međunarodnih odnosa danas i pozicije manjih zemalja unutar tih odnosa.

Na osnovu navedenih globalnih, regionalnih i lokalnih promjena te na osnovu analize trenutne pozicije Bosne i Hercegovine u Evropi i svijetu, kao i na osnovu političkog konsenzusa o budućnosti Bosne i Hercegovine u međunarodnim odnosima, stubovi vanjske politike Bosne i Hercegovine su sljedeći:

- a) sigurnost i stabilnost,
- b) ekonomski prosperitet,
- c) zaštita interesa državljana Bosne i Hercegovine u inostranstvu i međunarodnopravna saradnja,
- d) promocija Bosne i Hercegovine u svijetu.

Evidentno je da stubovi vanjske politike Bosne i Hercegovine nisu izolovani segmenti, već jedan cjelovit i kompleksan sistem u kojem se njegovi pojedinačni aspekti nadopunjuju. Tako je, na primjer, sigurnost i stabilnost Bosne i Hercegovine preduslov za jačanje ekonomske aktivnosti i poboljšanje životnog standarda, što ujedno vodi unapređenju vanjskopolitičke pozicije i ugleda Bosne i Hercegovine u svijetu.

a) Sigurnost i stabilnost

Sigurnost i stabilnost Bosne i Hercegovine, njenog neposrednog susjedstva, evropskog kontinenta, ali i čitavog svijeta, je neophodan preduslov za ekonomski i kulturni razvoj, međunarodnu trgovinu, kao i za kvalitetnu bilateralnu i multilateralnu saradnju u raznim oblastima s drugim državama. U današnjem svijetu, sigurnost i stabilnost suverenih država ugrožavaju se na tradicionalne, ali i vrlo netradicionalne načine od strane različitih aktera na međunarodnom planu, što ukazuje da njihova vanjskopolitička dimenzija postaje sve značajnija. Rastuća nekonvencionalnost prijetnji stabilnosti i sigurnosti zahtijeva sveobuhvatne odgovore.

Stabilnost Bosne i Hercegovine, u domenu ustavnih temelja vanjske politike, je prvenstveno uslovljena potpunom i dosljednim provođenjem Dejtonskog mirovnog sporazuma i njegovog Aneksa IV, odnosno Ustava Bosne i Hercegovine.

- ***Evropska unija***

Jedan od glavnih strateških ciljeva Bosne i Hercegovine je punopravno članstvo u Evropskoj uniji. Bosna i Hercegovina, kao potpisnica Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) s Evropskom unijom te kao zemlja koja je predala zahtjev za članstvo u Evropskoj uniji i odgovore na Upitnik Evropske komisije, teži ka dobijanju statusa kandidata u što skorijem roku, a potom i otvaranja pristupnih pregovora o članstvu. Institucije Bosne i Hercegovine nadležne za provođenje vanjske politike Bosne i Hercegovine, posvetiće dodatnu pažnju aktivnostima koje slijede nakon dobijanja statusa kandidata, kako bi se pregovorima s Evropskom unijom pristupilo s adekvatnom pripremom i s usaglašenim stavovima. U ovom smislu, neophodno je da sve razine vlasti u Bosni

i Hercegovini, u skladu sa svojim ustavnim nadležnostima, djelujući i kroz tijela uspostavljena mehanizmom koordinacije za evropske integracije, ispune sve potrebne obveze, kako je to već regulisano Masterplanom integriranja Bosne i Hercegovine u Evropskoj uniji koje je usvojilo Predsjedništvo Bosne i Hercegovine. Posebna pažnja će biti posvećena inicijativama pomenutim u dokumentu koji je dana 06.02.2018. godine od strane Evropske komisije predstavljen Evropskom parlamentu u Strazburu, a koji nosi naziv „*Kredibilna perspektiva proširenja i pojačan angažman Evropske unije na Zapadnom Balkanu*“. Predmetne inicijative se odnose na:

- pojačanu podršku vladavini prava;
- pojačan angažman u oblasti sigurnosti i migracija;
- podršku socioekonomskom razvoju;
- unapređenje transportne i energetske povezanosti;
- digitalnu Agendu za Zapadni Balkan;
- podršku pomirenju i dobrosusjedskim odnosima.

S obzirom na neupitnu perspektivu članstva Bosne i Hercegovine u Evropskoj uniji, Bosna i Hercegovina treba aktivno da prati Zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku Evropske unije. U tom smislu, potrebno je dodatno unaprijediti sistem pridruživanja vanjskopolitičkim izjavama i restriktivnim mjerama Evropske unije prema trećim zemljama i subjektima. To, dakako, podrazumijeva usku interresornu saradnju i zajedničku procjenu rizika.

Polazeći od činjenice da je integracija u Evropsku uniju kompleksan proces u kojem se isprepliću unutrašnja i vanjska politika, diplomatija Bosne i Hercegovine će u kontekstu EU integracija pratiti unutrašnje političke, ekonomske i društvene reforme i kroz pojačane diplomatske aktivnosti i interpretaciju dešavanja u Bosni i Hercegovini, promovisati postignuti napredak, zagovarati nastavak podrške Evropske unije i njenih zemalja članica te naglašavati važnost proširenja Evropske unije za Bosnu i Hercegovinu, zapadni Balkan, ali i za samu Evropsku uniju. Stoga, pored intenzivnijih posjeta institucijama Evropske unije te aktivnog učešća na što je moguće više konferencija, okruglih stolova, predavanja i slično, nužno je intenzivirati i međusobne bilateralne posjete sa zemljama članicama te poticati i omogućiti stalno djelovanje diplomatsko-konzularne mreže u ovom smjeru. Bilateralna podrška u zemljama članicama će i u narednom periodu biti od velike važnosti za Bosnu i Hercegovinu, ne samo kod donositelja odluka, već i kod šire javnosti, pa je stoga neophodno intenzivirati i aktivnosti diplomatsko-konzularne mreže u oblasti javne diplomatije. Ukratko, potrebno je povećati vidljivost Bosne i Hercegovine u Briselu i zemljama članicama kroz promociju pozitivnih razvoja u Bosni i Hercegovini i regiji. Važno je poticati djelovanje predstavništava sa svih nivoa vlasti iz Bosne i Hercegovine pri odgovarajućim tijelima Evropske unije i njihovu saradnju s nadležnim nivoima vlasti zemalja članica Evropske unije, posebno u cilju efikasnijeg iskorištavanja finansijske pomoći Evropske unije i njezinih zemalja članica.

Potrebno je također, u što većoj mjeri, zajednički iskoristiti predviđenu finansijsku podršku Evropske unije i njenih zemalja članica, u svim oblastima, a što će direktno utjecati na infrastrukturno povezivanje, odnosno na intenzivniju ekonomsku saradnju. Nužno je da resorne institucije razrade planove i mikro strategije za što efikasnije korištenje programa zajednice kojima Bosna i Hercegovina ima pristup.

To će omogućiti, ne samo povlačenje značajnih sredstava iz EU fondova, nego i kvalitetniju pripremu za viši nivo integracije u perspektivi.

- **NATO**

Nastavak provođenja aktivnosti u odnosu na NATO ostaje prioritet institucija Bosne i Hercegovine. Prioritetne aktivnosti biće prvenstveno usmjerene ka aktivaciji i provođenju MAP-a. Aktivacija MAP-a, za koju postoji širok politički konsenzus u Bosni i Hercegovini, omogućava da svi subjekti odbrane u Bosni i Hercegovini (u okviru vlastite ustavne i zakonske nadležnosti) nastave s provođenjem aktivnosti u odnosu na NATO, koje su utvrđene Zakonom o odbrani Bosne i Hercegovine. Aktiviranjem MAP-a, Bosna i Hercegovina će dodatno unaprijediti svoje institucije i svoju efikasnost u domenu odbrane i sigurnosti te tako i dodatno afirmisati Bosnu i Hercegovinu kao sigurnu i poželjnu zemlju za strane investicije.

Od ulaska Bosne i Hercegovine u NATO Program Partnerstvo za mir (PfP) u 2006. godini, učinjeno je mnogo na dostizanju standarda neophodnih za ostvarenje gore navedenih ciljeva. U predmetni proces su, pored Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine, sada uključene skoro sve institucije Bosne i Hercegovine. Intenziviraće se saradnja s NATO-om ne samo u vojno-odbrambenoj dimenziji, nego i u aktivnostima koje proizilaze iz sveobuhvatnog poimanja sigurnosti: ekonomska dimenzija sigurnosti, transport, vladavina prava, borba protiv korupcije, prirodne nepogode, borba protiv savremenih i nekonvencionalnih sigurnosnih prijetnji, *cyber* odbrana i slično. Diplomatsko-konzularna mreža Bosne i Hercegovine će poseban akcenat u svojim aktivnostima staviti na ispunjenje ovog vanjskopolitičkog prioriteta.

Bosna i Hercegovina će u međuvremenu, kroz proaktivan pristup nastaviti da maksimalno koristi sve mehanizme i instrumente saradnje sa NATO-om koje joj stoje na raspolaganju, npr. dalje provođenje Individualnog partnerskog akcionog plana (IPAP), Procesna plana i revizije (PARP), Individualnog partnerskog programa saradnje (IPCP), provođenje komunikacijske strategije i sl.

Učešće u Ujedinjenim narodima, NATO-u, Evropskoj uniji ili snagama koalicije u misijama podrške miru, uključujući i borbu protiv terorizma, dio je ukupnog napora na preventivnom djelovanju na otklanjanju modernih oblika prijetnji sigurnosti, čime Bosna i Hercegovina doprinosi demokratizaciji i izgradnji sigurnosti i stabilnosti na širem planu.

U ovom kontekstu, Oružane snage Bosne i Hercegovine će nastojati da dosegnu potreban nivo opremljenosti i interoperabilnosti, kompatibilnosti i sposobnosti za izvršenje zajedničkih i kombinovanih operacija s partnerima. Izazovi povezani s migracijama, organizovanim kriminalom, ilegalnom trgovinom oružja i droge, trgovinom bijelim robljem, terorizmom te sve veće promjene klime i ekološke katastrofe, zahtijevaju moderne, efikasne i jedinstvene Oružane snage. Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je u 2016. godini usvojilo „Pregled odbrane“ i „Plan razvoja i modernizacije Oružanih snaga Bosne i Hercegovine 2017 – 2027“, na osnovu kojeg će Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine i Oružane snage Bosne i Hercegovine u narednom periodu nastaviti aktivnosti na povećanju efikasnosti i modernizaciji Oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

Na načelima zajedničkih vrijednosti - demokratija, ljudska prava i vladavina prava te uzajamnog uvažavanja i saradnje, Bosna i Hercegovina je opredjeljena da unaprijedi svoju ulogu i značaj u regionalnoj saradnji kroz čvrste i prijateljske veze sa svim zainteresiranim zemljama, kao i jačanje elemenata javne diplomatije za promociju pozitivnih iskoraka Bosne i Hercegovine na svim nivoima saradnje s članicama NATO saveza, kao i ostalim demokratskim zemljama.

- ***Borba protiv terorizma i svih oblika nasilnog ekstremizma***

Borba protiv terorizma i svih oblika nasilnog ekstremizma, kako van Bosne i Hercegovine, tako i potencijalno unutar njenih granica, jedan je od osnovnih instrumenata za jačanje sigurnosti zemlje. Pored međunarodnih misija, u koje će se Bosna i Hercegovina uključivati prema svojim mogućnostima i interesima, jačanje saradnje u borbi protiv terorizma se ogleda i u aktivnom dijeljenju informacija u okviru regionalnih, evropskih i globalnih platformi.

Kao članica Globalne koalicije za borbu protiv terorizma, Bosna i Hercegovina će, u skladu sa svojim mogućnostima, raditi i učestvovati na suzbijanju terorizma u svim svojim pojavnim oblicima. Predstavnicima Bosne i Hercegovine aktivno će nastaviti učestvovati na radnim sastancima u okviru tri radne grupe, a to su: Radna grupa za borbu protiv finansiranja terorizma, Radna grupa za borbu protiv nasilnog ekstremizma i Radna grupa za strane terorističke borbe.

- ***Regionalna saradnja***

Nadalje, uzevši u obzir dugogodišnje političke, ekonomske i kulturne veze sa susjednim državama, intenziviranje odnosa s njima i regionalna saradnja uopće, u bilateralnom i multilateralom smislu, je važan aspekt jačanja stabilnosti i sigurnosti. Što češće razmjene bilateralnih posjeta i zajedničke sjednice vlada sa zemljama Zapadnog Balkana, kao i aktivno učešće u regionalnim inicijativama, doprinijele povećanju povjerenja i razumijevanja u regionu, što je preduslov za sve druge vidove saradnje. Regionalna saradnja je, za zemlje procesa stabilizacije i pridruživanja, jedan od ključnih uslova integracije u Evropsku uniju, ali i cilj sam po sebi. U ovom smislu, neophodno je da se kroz sve raspoložive mehanizme radi na tješnjoj razmjeni iskustava i znanja te razvoju zajedničkih projekata.

Put prema unapređenju bilateralnih odnosa Bosne i Hercegovine s drugim državama, posebno susjednim, svakako je i rješavanje svih otvorenih pitanja u međusobnim odnosima. S ciljem napretka u ovom smislu, prvi korak treba da bude analiza do sada postignutog napretka te definisanje jasnog i koherentnog stava Bosne i Hercegovine o otvorenim pitanjima i pravcima njihovog konačnog rješavanja.

Unapređenje odnosa u regiji je neophodno i zbog sve izraženije potrebe za što snažnijom regionalnom i evropskom sigurnosnom saradnjom, između ostalog u zajedničkom djelovanju na planu migracijskih kretanja, borbe protiv terorizma i nasilnog ekstremizma, borbe protiv organizovanog kriminala i ilegalne trgovine oružjem, borbe protiv *cyber* prijetnji te zajedničke regionalne energetske i transportne politike.

Bosna i Hercegovina će nastaviti saradnju sa zemljama Zapadnog Balkana u okviru takozvanog Berlinskog procesa, koji svojim formatom i sadržajem predstavlja komplementaran dugoročni aspekt integracija Bosne i Hercegovine i Zapadnog Balkana u Evropsku uniju.

Aktivno učestvovanje Bosne i Hercegovine u regionalnim inicijativama, od iznimne je važnosti za poboljšanje i trajnu stabilizaciju odnosa u regiji, ali i pozicioniranje Bosne i Hercegovine kao proaktivnog i konstruktivnog partnera. Na svom putu ka evropskim integracijama, Bosna i Hercegovina će nastaviti davati konkretnu podršku regionalnoj saradnji i učestvovanjem predstavnika Bosne i Hercegovine u radu inicijativa kao što su Brdo-Brijuni proces, Proces za saradnju u Jugoistočnoj Evropi/Vijeće za regionalnu saradnju, Srednjo-evropska inicijativa, Jadransko - jonska inicijativa, Strategija Evropske unije za dunavsku regiju, Regionalna inicijativa o migracijama, azilu i povratku izbjeglica, Regionalni ured za saradnju mladih Zapadnog Balkana, Fond Zapadnog Balkana, itd.

- ***Bilateralna i multilateralna saradnja***

Jačanje bilateralne saradnje sa strateškim partnerima predstavlja nezaobilazni dio dostizanja stabilnosti i sigurnosti Bosne i Hercegovine kao aktivnog međunarodnog aktera. Isto podrazumijeva nastojanja za dalje unapređenje saradnje sa zemljama s kojima Bosna i Hercegovina već ima visok nivo međusobne saradnje, kao i sa zemljama za koje postoje pretpostavke za dostizanje saradnje strateškog karaktera. Bosna i Hercegovina će kroz intenzivirani politički dijalog, težiti daljem razvijanju saradnje u svim značajnim područjima, poput privrede, sigurnosti, kulture, obrazovanja, informacijskog, naučno-istraživačkog, tehnološko-razvojnog rada, sporta i ostalih oblika saradnje.

Na multilateralnom planu, Bosna i Hercegovina će dodatno intenzivirati svoje učešće i saradnju s najvažnijim međunarodnim organizacijama, kako iz sistema Ujedinjenih naroda (UN), tako i s Vijećem Evrope, Organizacijom za sigurnost i saradnju u Evropi (OSCE), Organizacijom islamske saradnje (OIS) te drugim međunarodnim organizacijama. Pri tome će se Bosna i Hercegovina rukovoditi općeprihvaćenim principima i vrijednostima na kojima počivaju navedene međunarodne organizacije.

Korištenjem raspoloživih analitičkih kapaciteta i njihovim unapređenjem, potrebno je pratiti razvoj odnosa i aktivnosti na međunarodnom planu, od interesa za Bosnu i Hercegovinu.

b) Ekonomski prosperitet

Ekonomski razvoj Bosne i Hercegovine, kao otvorene ekonomije u neposrednoj blizini zajedničkog tržišta Evropske unije, uveliko je determinisan njenom sposobnošću da kroz povećanje konkurentnosti poveća svoj neto izvoz, što će posljedično postići, između ostalog, privlačenjem kvalitetnih stranih direktnih ulaganja.

Efikasnost ekonomske diplomatije je uslovljena internim reformskim procesima, ali od jednake važnosti je i vanjskopolitički aspekt koji podrazumijeva promociju postignutog napretka kroz javnu diplomatiju, pronalaženje adekvatnih tržišta za izvoz iz Bosne i Hercegovine te privlačenje kvalitetnih stranih ulagača. Članstvo i aktivno učešće u multilateralnim organizacijama poput Svjetske trgovinske organizacije (WTO) je jedan od ključnih ciljeva vanjske politike Bosne i Hercegovine u narednom periodu.

U kontekstu ekonomskog prosperiteta, Evropska unija ima značajnu ulogu za Bosnu i Hercegovinu iz najmanje dva razloga: Evropska unija je motor unutrašnjih ekonomskih i socijalnih reformi koje konvergiraju ka evropskim standardima i jedan je od glavnih trgovinskih i investicijskih partnera Bosne i Hercegovine.

Aktivnosti ekonomske diplomatije Bosne i Hercegovine podrazumijevaju sinhronizovanu koordinaciju djelovanja institucija Bosne i Hercegovine u čiju nadležnost spada izrada dokumenata kojima se promoviše izvoz, privlačenje stranih investicija, razvojni potencijali postojećih sektora privrede i industrije i Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine i diplomatsko-konzularne mreže Bosne i Hercegovine.

Fokus ekonomske diplomatije će također biti i na organizaciji konkretnih događaja za susrete privrednika i drugih značajnih subjekata iz Bosne i Hercegovine i drugih zemalja kroz ekonomske forume, poslovne/investicijske konferencije, prezentacije za ulagače, što će potaknuti direktno povezivanje i nalaženje rješenja za izazove koji stoje na putu saradnje.

Posebnu ulogu u ovom procesu trebaju imati DKP-i Bosne i Hercegovine kojima moraju biti dostupne pravovremene, korisne i tačne informacije, kako bi iste bile iskorištene za promociju, kroz različite vrste komunikacijskih kanala, pisanih materijala, društvenih mreža te stalno ažuriranih web-stranica.

U cilju daljeg jačanja ekonomije, s posebnim akcentom na otvaranje radnih mjesta i privrednog približavanja Evropskoj uniji, Bosna i Hercegovina će poticati inovacije, nove tehnologije, kao i investiranje na nivou malih i srednjih preduzeća. Bosna i Hercegovina će se u kontekstu regionalnog povezivanja (prevashodno u sklopu Berlinskog procesa) zalagati za inicijative o slobodnijem protoku roba, usluga i kapitala, slobodnijem kretanju kvalifikovane radne snage, zajedničkom digitalnom pristupu te uspostavljanju dinamičnog prostora za investicije.

- ***Doprinos Ciljevima održivog razvoja 2020 – 2030 (SDGs)***

Intenzivirati aktivnosti na doprinosu Bosne i Hercegovine globalnim Ciljevima održivog razvoja (SDGs) 2020 – 2030. Pružanjem podrške usvajanju Globalnog programa za održivi razvoj do 2030. godine, na Samitu UN-a 2015. godine, Bosna i Hercegovina se obavezala da će pokrenuti proces sistematskog praćenja i pregleda provođenja ovog globalnog programa rada koji objedinjuje socijalne, ekonomske i ekološke dimenzije razvoja. Za potpuno ostvarenje ovog cilja, od iznimne je važnosti postići dogovor o predvidivom, koherentnom i dostatnom finansiranju za postizanje održivih razvojnih ciljeva. Prema već donesenim odlukama Predsjedništva Bosne i Hercegovine i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina će usvojiti vlastiti akcioni plan i mapu puta za postizanje ciljeva održivog razvoja.

- ***Intenziviranje saradnje s dijasporom Bosne i Hercegovine***

Kako bi se intenzivirala saradnja s dijasporom Bosne i Hercegovine, a s ciljem njihovog doprinosa razvoju Bosne i Hercegovine na različitim poljima, potrebno je sistematski jačati komunikaciju i kapacitete institucija Bosne i Hercegovine. Neophodno je otvoriti prostor za brzu i efikasnu razmjenu informacija o potencijalima dijaspore te o obostranoj koristi i mogućnostima saradnje u različitim oblastima razvoja Bosne i Hercegovine.

U ovom smislu, DKP-i Bosne i Hercegovine će održavati intenzivnu komunikaciju i susrete s udruženjima iseljenika u svrhu upoznavanja potencijala dijaspore Bosne i Hercegovine, s naglaskom na stručne i visokoobrazovne kadrove te u svrhu poslovnog udruživanja. Od velike važnosti je također povezivanje privrednika iz dijaspore s privrednim subjektima u Bosni i Hercegovini u cilju promocije obostranih potencijala, a posebno mogućnosti ulaganja u Bosnu i Hercegovinu. U ovom smislu, vanjska politika Bosne i Hercegovine će se usmjeriti na privlačenje što većeg broja visokoobrazovanih i poslovno aktivnih osoba porijeklom iz Bosne i Hercegovine. Ekonomska diplomatija će, između ostalog, u koordinaciji s nadležnim institucijama Bosne i Hercegovine, za zadatak imati prezentaciju sistematskih načina ulaganja za dijasporu u Bosni i Hercegovini.

Kroz različite aktivnosti, u okviru saradnje s dijasporom Bosne i Hercegovine i njihovim udruženjima, važna je stalna podrška promociji značaja službenih jezika Bosne i Hercegovine, očuvanja identiteta i kulturnog naslijeđa.

Prema Politici o saradnji sa dijasporom, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine će, u saradnji s Ministarstvom vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, voditi evidenciju o dijaspori (mapiranje dijaspore) u zemljama s velikim brojem iseljenika iz Bosne i Hercegovine.

c) Zaštita interesa državljana Bosne i Hercegovine u inostranstvu i međunarodno-pravna saradnja

Zaštita državljana u inostranstvu je jedna od osnovnih funkcija diplomatsko-konzularne mreže svake zemlje. Zaštita interesa i pomoć bosanskohercegovačkim državljanima koji borave u inostranstvu u ostvarivanju njihovih prava te pomoć privrednim subjektima koji posluju na tržištima drugih država, je osnova konzularnog aspekta vanjske politike Bosne i Hercegovine.

U današnjem povezanom svijetu kada ljudi putuju više nego ikad, konzularna zaštita je neophodna svuda u svijetu. Svaka buduća reorganizacija diplomatsko-konzularne mreže u svijetu treba voditi računa o stvaranju uslova za dalje unapređenje zaštite navedenih interesa Bosne i Hercegovine. Mreža počasnih konzulata, korištenje modernih IT rješenja u komunikaciji s dijasporom te preuzimanje najbolje prakse drugih zemalja, biće uzeti u razmatranje u nastojanju da se poboljša komunikacija, a s ciljem promocije i zaštite interesa državljana Bosne i Hercegovine u svijetu.

U državama gdje ne postoji DKP Bosne i Hercegovine, na osnovu međunarodnog prava i u prvom redu u saradnji sa zemljama iz regije Jugoistočne Evrope, radiće se na stvaranju uslova za pružanje konzularne zaštite državljanima Bosne i Hercegovine putem DKP-a trećih zemalja. Zajedničko korištenje DKP-a primjenjivat će se gdje je to realno, finansijski isplativo i profesionalno efikasno te s onim zemljama s kojima Bosna i Hercegovina ima zaključene bilateralne sporazume koji okvirno regulišu ovu materiju.

Međunarodnopravni aspekt vanjske politike Bosne i Hercegovine će također biti fokusiran na potpisivanje sporazuma o bezviznom režimu za nosioce pasoša Bosne i Hercegovine sa što većim brojem država, prije svega s onim za koje se procijeni da postoji značajan ekonomski, diplomatski, kulturni, turistički ili neki drugi interes Bosne i Hercegovine. Reciprocitet, sigurnost i ekonomski interes će biti ključne odrednice vizne politike Bosne i Hercegovine.

U kontekstu unapređenja bilateralnih odnosa i multilateralne saradnje, značajnu ulogu ima i ugovorno regulisanje odnosa s drugim državama i međunarodnim organizacijama. U tom smislu, od presudne važnosti je, također, analiza potreba za potpisivanjem sporazuma iz raznih oblasti te zaključivanje i efikasno provođenje međunarodnih sporazuma.

Konzularna predstavništva Bosne i Hercegovine, pored osnovne, konzularne funkcije, imaju i zadaću da unapređuju ekonomske odnose, promovišu kulturnu baštinu Bosne i Hercegovine te podstiču komunikaciju i saradnju s dijasporom i njenim udruženjima i klubovima.

d) Promocija Bosne i Hercegovine u svijetu

Provođenje ciljeva iz gore navedenih stubova vanjske politike, jednim svojim dijelom utiče na jačanje četvrtog stuba, a to je - poboljšanje ugleda Bosne i Hercegovine u svijetu. Između pomenutih stubova postoji i povratna sprega, pa tako bolja slika Bosne i Hercegovine doprinosi ekonomskom razvoju, privlačenju investicija i smanjivanju odliva mozgova iz Bosne i Hercegovine.

Jačanje imidža Bosne i Hercegovine kroz širok spektar aktivnosti diplomatije Bosne i Hercegovine, je uslovljeno internim konsenzusom o zajedničkim vrijednostima i komparativnim prednostima Bosne i Hercegovine. Postoji značajan prostor za aktivnosti diplomatsko-konzularne

mreže na usmjeravanju gore navedenih strateških stubova ka oblikovanju novog narativa o Bosni i Hercegovini i njenim građanima. To podrazumijeva, između ostalog, aktivnu promociju kulture Bosne i Hercegovine, njenih konstitutivnih naroda i svih ostalih koji žive u Bosni i Hercegovini te dostignuća na poljima nauke, sporta i inovacija.

Vanjska politika Bosne i Hercegovine, prije svega kroz svoju diplomatsko-konzularnu mrežu, ali i druge učesnike u vanjskopolitičkim aktivnostima, bi trebala da intenzivnije radi na sljedećem:

- sadržajnije i efikasnije učešće u značajnim međunarodnim događajima;
- promocija turističkih i poslovnih putovanja u Bosni i Hercegovini;
- promocija i razvoj koncepta „zemlje porijekla“ za izvoznike roba i usluga;
- bolji i opsežniji prikaz u međunarodnim medijima;
- korištenje savremenih komunikacijskih tehnologija za promociju vrijednosti Bosne i Hercegovine;
- dalje jačanje kulturnih odnosa s drugim državama i regijama.

Broj: 01-50-1-936-27-1/18

Sarajevo, 13. marta 2018. godine

PREDSJEDAVAJUĆI

Akademik Dragan Čović